

LUPP 2023 – Ungas livssituation i Lerums kommun

FoU-rapport april 2024

Åsa Nilsson & Miriam Hansen

Göteborgsregionen (GR) består av 13 kommuner som har valt att jobba tillsammans. Vi driver utvecklingsprojekt, har myndighetsuppdrag, forskar, ordnar utbildningar och är storstadsregionens röst i Västsverige, bland mycket annat. I våra nätverk träffas politiker och tjänstepersoner för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och besluta om gemensamma satsningar. Allt för att regionens en miljon invånare ska få ett så bra liv som möjligt.

Göteborgsregionen 2024
FoU i Väst
Box 5073, 402 22 Göteborg
gr@goteborgsregionen.se
www.goteborgsregionen.se
Åsa Nilsson & Miriam Hansen

Innehåll

LUPP-undersökningen i Lerums kommun	4
Om målgrupper, genomförande och resultatens tolkningsram	5
Målgrupper	5
Genomförande.....	5
Urval, svarsfrekvens och representativitet	6
Om redovisningen	8
Sammanfattade resultat	9
LUPP 2023 visar till exempel att.....	9
Fritid	10
Skolan	11
Samhälle och inflytande	12
Trygghet.....	13
Hälsa och livstillfredsställelse.....	14
Arbete.....	17
Framtid	17
Slutord	19
Bilaga.....	20
Resultatdiagram.....	24

LUPP-undersökningen i Lerums kommun

Ingen vet mer om hur det är att vara ung i Lerum i dag än unga själva. För att få kunskap om hur unga har det, hur de mår och vad de tycker om att leva i kommunen genomförde Lerum för första gången LUPP hösten 2023.

Lerums kommun ska bidra till att de globala målen i Agenda 2030 uppfylls. Flera av målen genomsyras av ett barnperspektiv. Genom LUPP får man ett kunskapsunderlag som kan ligga till grund för hållbara beslut och bidrar till större kännedom om hur unga ser på sin vardag och livssituation. Kunskapsunderlaget ska användas för fortsatt dialog med unga i syfte att nå de globala hållbarhetsmålen såsom mål 3 om god hälsa och välbefinnande eller mål 10 om minskad ojämlikhet.

LUPP-enkäten är ett nationellt verktyg som tillhandahålls av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF).¹ Själva enkätinsamlingen svarar kommunen för.

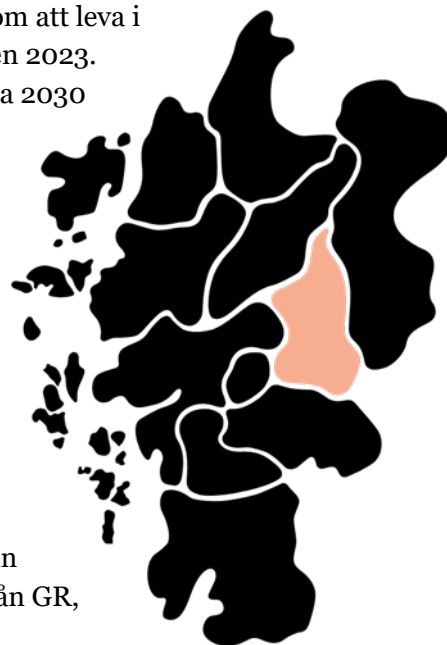
I genomförandet av LUPP 2023 samverkar Lerums kommun med nio andra kommuner i Göteborgsregionen², med stöd från GR, FoU i Väst som ansvarar för föreliggande resultatrapport.

LUPP-enkäten innehåller många frågor. Fokus i denna redovisning ligger på de enkätfrågor som, inom olika områden, kan fungera som indikatorer på social hållbarhet.³

Resultaten presenteras tematiskt utifrån de avsnitt som LUPP-enkäten innehåller (men i lite annan ordning): fritid; skola; samhälle och demokrati; trygghet; hälsa; arbete och framtid.

Rapportupplägget speglar övriga lokala LUPP-rapporter från GR, FoU i Väst. Resultaten redovisas och beskrivs i sammanfattad form, för att underlätta jämförelser mellan svarsgrupper och mellan kommuner.

De lokala rapporterna kommer att följas av en fördjupande analysrapport baserad på det sammantagna enkätunderlaget från de tio kommuner i Göteborgsregionen som genomfört LUPP 2023, som en del av kommunernas uppdrag till GR, FoU i Väst. Rapporten kommer ha fokus på psykisk hälsa. Därutöver publiceras under våren/försommaren 2024 en diagramrapport där samtliga kommuners resultat redovisas för direkt jämförbarhet inklusive en bakgrunds- och metodbeskrivning av kommunernas genomförande (se www.goteborgsregionen.se/lupp).

¹ LUPP står för *Lokal uppföljning av ungdomspolitik*. Läs mer här: <https://www.mucf.se/lupp>

² Ale, Härryda, Kungälv, Kungälv, Lilla Edet, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

³ Samma fokus har gällt de tidigare LUPP-rapporter som GR, FoU i Väst har tagit fram på uppdrag av samverkande kommuner i Göteborgsregionen.

Om målgrupper, genomförande och resultatens tolkningsram

Målgrupper

Undersökningen har omfattat två målgrupper av ungdomar:

1. Elever i årskurs 8 på en skola i Lerums kommun, inklusive ungdomar som bor i någon annan kommun. I praktiken omfattades dock inte den fristående högstadieskolan i kommunen.

2. Kommunens invånare på gymnasiet år 2 (inklusive introduktionsprogram), oavsett i vilken kommun som skolan ligger, samt ungdomar utanför gymnasiet födda år 2006⁴.

Därtill omfattades i genomförandet även de år 2-elever på Lerums gymnasium som bor i en annan kommun än Lerum. Resultat för den gruppen används dock inte i denna rapport som i första hand har ett invånarfokus på ungdomarna.

Lerums elever i anpassad skola har inte omfattats av genomförandet med ordinarie LUPP utan de har genomfört ”Anpassad LUPP”.⁵

Genomförande

Svarsperiod för LUPP 2023 var under oktober–november. I Lerums kommun skedde insamlingen under hela perioden, men medan gymnasiesvaren inkom spridda över perioden 18 oktober–29 november inkom svaren i årskurs 8 uppdelat på två delperioder: 30 procent under första halvan av oktober och övriga 70 procent under andra halvan av november (4–19 oktober respektive 15–30 november).

Åk8-eleverna har i huvudsak besvarat enkäten i klassrumsmiljö, via en digital länk. En av de fristående högstadieskolorna, Montessoriskolan Floda Säteri, valde dock att inte alls delta i genomförandet.

Ungdomar på Lerums gymnasium har också i huvudsak besvarat enkäten i klassrumsmiljö, via en digital länk.

Ett fåtal Lerumungdomar som går på ett gymnasium i någon av de andra kommuner i Göteborgsregionen som samarbetar kring LUPP på gymnasiet⁶ har också besvarat enkäten i klassrumsmiljö. Enligt registeruppgifter rör det sig dock bara om 4 elever sprida på lika många skolor. I övrigt har de gymnasieungdomar som besvarat enkäten gjort det via en länk som de erhållit via mejl eller ett hemskickat kort.

Flertalet av de ungdomar som går på gymnasiet i Göteborg har kunnat kontaktas via mejl, tack vare att de flesta Göteborgsgymnasierna har hjälpt till med att

⁴ Berör 15 ungdomar enligt statistiken knuten till det kommunala aktivitetsansvaret (KAA).

⁵ I åk8 berör detta 17 elever på Rydsbergskolan. På Lerums gymnasium berörs 6 elever.

MUCF har tagit fram en översiktlig statistikrapport för målgruppen baserat på resultat från samtliga 20 kommuner i landet som genomfört Anpassad LUPP 2023. Se vidare www.mucf.se/lupp.

⁶ De skolor som deltagit i genomförandet utöver Lerums gymnasium är Yrkesgymnasiet i Ale; Hulebäcksgymnasiet och Fridagymnasiet i Härryda; Aranäsgymnasiet, Elof Lindälvs gymnasium samt Ljud- och Bildskolan i Kungsbacka; Mimers Hus gymnasium i Kungälv; Lerums gymnasium; Nösnašgymnasiet i Stenungsund.

vidareförmedla ett mejl från Lerums kommun med inbjudan och länk till enkäten.⁷ Ett stort tack riktas till dessa skolor! Totalt kunde Lerum därmed mejlvägen nå drygt 180 av kommunens cirka 230 ungdomar som går andra året på ett gymnasium i Göteborg. Öckerö Seglande gymnasieskola och Partille gymnasium har hjälpt till på liknande sett, vilket enligt registeruppgifter berörde totalt 11 Lerumungdomar.

Till gruppen ungdomar utanför gymnasiet skickade kommunen hem vykort med enkätlänk, utifrån vilka som var registrerade inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA).

Kommunen har också annonserat på sociala medier och i lokalpress för att öka intresset hos ungdomarna som inte kunde nås via kommunens eget gymnasium.

Dessvärre är varken mejl eller ett hemskickat kort lika effektivt som ett organiserat klassrumsgenomförande, vilket avspeglas i svarsfrekvensen (se vidare nedan). Det är dock ett viktigt värde i sig att alla ungdomar i kommunen ges möjlighet att delta i undersökningen.

Urval, svarsfrekvens och representativitet

Undersökningens nettourval omfattar 650 åk8-elever samt drygt 600 ungdomar i gymnasiets år 2 eller annars födda år 2006.⁸

Svarsfrekvensen i åk8 var 59 procent (385 svar), med stor variation mellan de åtta aktuella högstadieskolorna: 23–94 procent. Det är en av de större skolorna, Rydsbergskolan, som avviker med den lägsta svarsfrekvensen, vilket får stort genomslag på det totala resultatet. I övriga sju skolor är svarsfrekvensen 53 procent eller högre (se bilagans tabell 1). Det finns ingen säker förklaring till det stora bortfallet på Rydsbergskolan; förmodligen har enkäten inte genomförts konsekvent i klassrummet utan utskickade enkätlänkar kan ha använts.

För gruppen gy2-ungdomar var svarsfrekvensen lägre: cirka 44 procent. Svarsfrekvensen ska tolkas ungefärligt, utifrån svårigheter att få fram uppgifter om exakt antal ungdomar som har omfattats av genomförandet via olika distributionsvägar. Bland ungdomarna som går på Lerums gymnasium var svarsfrekvensen väsentligt högre: 74 procent. Det får som konsekvens att dessa ungdomar är överrepresenterade i svarsunderlaget (de utgör 83 procent av svaren mot 49 procent av urvalet). Och tvärtom är elever på andra skolor underrepresenterade, vilket i första hand handlar om elever på skolor i Göteborg (som utgör 13 procent av svaren mot 38 procent av urvalet). Även om försök har gjorts att kontakta flertalet av dessa ungdomar via mejl och hemskickade kort (se ovan) har det inte gett samma effekt på svarsbenägenheten som genomförandet i skolan; svarsfrekvensen i gruppen ”Göteborgselever” är bara 14 procent.

Bortfallsanalysen visar att svarsunderlaget också är lite snedvridet vad gäller gymnasieprogrammets övergripande inriktning, med en överrepresentation av elever

⁷ Det var bara sex fristående skolor som inte kunde eller ville förmedla mejlet: Drottning Blanka Gårda, LBS kreativa gymnasiet, Praktiska Gymnasiet, Göteborgs Högre samskola, L M Engström gymnasium och Yrkesgymnasiet. Göteborgsregionen har bistått med att förmedla Lerums mejlinbjudan till respektive skola.

⁸ I nettourvalet har räknats bort elever i anpassad skola på Rydsbergskolan och på Lerums gymnasium (vilka genomfört ”Anpassad LUPP”, se föregående sida). I åk8 har därtill räknats bort eleverna på den fristående Montessoriskolan Floda Säteri som valde att inte delta i genomförandet.

på högskoleförberedande program (14 procentenheters skillnad mellan svarsunderlag och urval) – främst på bekostnad av elever på introduktionsprogram.

Könsfördelningen i svaren från ungdomarna speglar dock urvalen tämligen väl, men med en viss överrepresentation tjejer i åk8 och tvärtom av killar i gy2 (i båda fallen handlar det om 3 procentenheters övervikt).⁹

Enkäten innehöll en fråga om var man bor. För de ungdomar som svarar att de bor i Lerums kommun följde en fråga om vilket kommunområde. För Lerums del gavs fem svarsalternativ (se nästa avsnitt).¹⁰ Bortfallsanalysen visar att de ungdomar som bor i "Lerum södra: Almekärr, Hulan, Bråta, Öxeryd" är underrepresenterade i svarsunderlaget för åk8 (det skiljer 11 procentenheter mellan svaren och urvalet). Detta förhållande hänger samman med den lägre svarsfrekvensen på Rydsbergsskolan, eftersom skolan har "Lerum södra" som sitt främsta upptagningsområde. I stället är åk8-ungdomarna som bor i "Sjövik, Gråbo (inklusive Stannum)" och i "Lerum norra: Lerum centrum, Apenäs, Hallsås" tillsammans överrepresenterade i nästan motsvarande grad (med 6 respektive 4 procentenheters skillnad). Även i gymnasiegruppen är de ungdomar som bor i "Lerum södra" underrepresenterade, om än inte riktigt lika tydligt (8 procentenheters skillnad) – men utan att det finns en lika naturlig förklaring där.

Sammanfattningsvis ska generaliseringar av resultaten göras försiktigt beträffande både högstadie- och gymnasiegruppen. I åk8 ska särskilt beaktas att Rydsbergsskolans elever liksom ungdomar som bor i skolans främsta upptagningsområde "Lerum södra" är underrepresenterade i svarsunderlaget. När det kommer till gy2 ska tolkningar av resultaten göras mot bakgrund av att ungdomar som går i kommunens egna gymnasium är kraftigt överrepresenterade i svarsunderlaget. Det är rimligt att anta att gymnasieresultaten därmed riskerar att överskatta en berördhet av, och ett intresse för, kommunens angelägenheter, till följd av underrepresentationen av ungdomar som på daglig basis rör sig utanför kommungränsen.

Detaljerad information om urval, svarsfrekvens och representativitet återfinns i bilagans tabeller 1–4.

Eftersom bortfall i skolundersökningar generellt tenderar att vara kopplat till skolfrånvaro riskerar resultaten i övrigt att i någon mån underskatta olika tecken på ohälsa och tvärtom överskatta engagemang i såväl skolfrågor som vidare samhällsfrågor.

⁹ Detta är dock lite svår fångat eftersom enkätens tre svarsalternativ inte helt kan jämföras med urvals-
uppgifternas binära indelning efter "juridiskt kön".

¹⁰ Enkätfrågan var kompletterad med en digital popup-funktion där eleverna kunde fylla i sin gatuadress
och få fram aktuellt svarsalternativ (adressuppgiften fylldes i helt fristående från enkäten, utan att kunna
kopplas till resultaten, och ingen information sparades).

Om redovisningen

Resultaten i rapporten redovisas genomgående uppdelade på tjejer och killar¹¹. Lerums resultat jämförs samtidigt med ett ”GR-snitt” baserat på resultaten från samtliga tio kommuner i Göteborgsregionen som genomfört LUPP i åk8¹². Genomsnittet avser resultatet i en genomsnittlig ”GR-kommun” oavsett hur många ungdomar som bor i kommunen, det vill säga kan sägas vara en referenspunkt utifrån ett verksamhetsperspektiv.¹³

Därutöver redovisas resultaten nedbrutna på fyra kommunområden:

- Floda, Tollerød (inkl. Uddared)
- Lerum norra: Lerum centrum, Aspenäs, Hallsås
- Sjövik, Gråbo (inkl. Stannum)
- Stenkullen (inkl. Ryggebol).

Denna indelning utgår från Lerums 14 så kallade Regionala Statistikområden (RegSO)¹⁴, sammanslagna för att erhålla större svarsgrupper. Antalet enkätsvar per område varierar stort: mellan 31 och 112 svar i åk8 och mellan 23 och 69 svar i gy2 (se bilagans tabeller 2 och 4).

I enkätfrågan ingick ytterligare ett område bland svarsalternativen: ”Lerum södra: Almekärr, Hulan, Bråta, Öxeryd”, vars resultat emellertid inte redovisas i rapporten på grund av mycket låg svarsfrekvens i båda åldersgrupperna (se avsnittet ovan samt bilagans tabeller 1 och 3). Gruppens svar ingår dock i resultaten för samtliga.

Rapportens beskrivningar av skillnader mellan kommunområden kommer att fokusera på förhållanden som gäller för båda åldersgrupperna.

Lerum har inte gjort LUPP tidigare vilket innebär att alla resultat avser situationen 2023. För den läsare som blir nyfiken på hur utvecklingen kan se ut över tid finns möjlighet att ta del av motsvarande rapporter för andra kommuner i Göteborgsregionen via GR:s särskilda LUPP-sida: www.goteborgsregionen.se/lupp. Se särskilt rapporterna för Ale och Kungsbacka som innehåller flera tidserier som sträcker sig tillbaka ända till 2007, då dessa kommuner genomförde LUPP första gången.¹⁵

¹¹ De nio åk8-elever och sex gy2-ungdomar som har svarat ”annan könstillhörighet” ingår i redovisningen av samtliga.

¹² Ale, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

¹³ Alternativet är att redovisa resultatet för en *genomsnittlig ungdom* i kommunerna sammantaget, där resultatet i större kommuner, med fler invånare, får större genomslag än resultatet i mindre kommuner. Genomsnittet som redovisades i LUPP-rapporterna 2017 och 2013 är av detta slag. Att det är olika kommuner som har ingått olika år är också en orsak till att ”GR-snittet” inte kan jämföras över tid.

¹⁴ <https://scb.se/hitta-statistik/regional-statistik-och-kartor/regionala-indelningar/regso---regionala-statistikomraden/>

¹⁵ Alla lokala LUPP-rapporter framtagna av Göteborgsregionen, FoU i Väst finns tillgängliga här: www.goteborgsregionen.se/lupp

Sammanfattade resultat

LUPP 2023 visar till exempel att...

- Omkring var fjärde ungdom i både årskurs 8 och gymnasiets år 2 tycker att det finns för lite att göra på fritiden – och fler saknar fritidsaktiviteter där de bor (nästan fyra av tio ungdomar i gy2).
- I åk8 är nästan två av tre ungdomar medlemmar i en förening, medan det gäller knappt hälften i gy2.
- Nio av tio ungdomar i både åk8 och gy2 är åtminstone ganska nöjda med fritiden.
- Ungdomarna i gy2 är mer positiva till både skolundervisningen och möjligheten till hjälp och stöd i skolan jämfört med ungdomarna i åk8. I åk8 är killarnas uppfattning mer positiv än tjejernas.
- Det finns ett utbredd intresse för att vara med och bestämma i olika skolfrågor. Men det är väsentligt färre elever som upplever att de får göra det.
- Bara var tredje åk8-ungdom är alltid trygg i skolan (en för dem obligatorisk miljö) – av tjejerna bara 17 procent. Lerum-tjejernas andel är mindre än genomsnittet för de tio kommuner i Göteborgsregionen som gjort LUPP 2023.
- Drygt var fjärde ungdom i åk8 och drygt var tredje i gy2 uppger att de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen. Färre tror att de har möjlighet att föra fram åsikter till beslutsfattare.
- Drygt var tredje ungdom i åk8 och drygt var fjärde i gy2 uppger att de under det senaste halvåret blivit utsatta för brott eller hot om brott. En stor del av hoten sker på sociala medier/online.
- Det är mer än dubbelt så vanligt att tjejerna i åk8 upplever otrygghet i vardagsmiljön än killarna. Kollektivtrafiken och stan/centrum är några av de mer otrygga områdena för båda åldersgrupper – i åk8 gäller det även skolan.
- Var tredje ungdom i åk8 uppger att hen blivit mobbad, trakasserad eller utfrysad under det senaste halvåret – tjejer i större utsträckning än killar.
- Den självskattade hälsan är betydligt sämre hos tjejer än killar: mindre än hälften av tjejerna i båda åldersgrupper uppger att de mår åtminstone ganska bra (men grovt räknat åtta av tio killar). Många tjejer vittnar om stress.
- Nästan var tionde gy2-ungdom uppger att hen har använt narkotika – killar i större utsträckning än tjejer.
- Ungefär 85 procent i båda åldersgrupper uppger att de är ganska eller mycket nöjda med livet – i åk8 gäller det ännu fler killar, men färre tjejer.
- Drygt 60 procent av ungdomarna i gy2 sommarjobbade senaste sommaren – och 15 procent i åk8, det senare en mindre andel än GR-snittet.
- Ungefär sju av tio ungdomar i åk8 räknar med de kommer att läsa vidare efter grundskolan (en något mindre andel än GR-snittet).

Mer detaljerade resultat återfinns i rapportens diagramdel. Resultaten från samtliga temaområden sammanfattas mer utförligt i följande avsnitt.

Fritid

Ungefär var fjärde ungdom i kommunen tycker att det finns för lite att göra på fritiden: 24 procent av åk8-eleverna och 28 procent av gy2-ungdomarna. I båda åldersgrupper gäller det tjejer i större utsträckning än killar; i åk8 är andelen dubbelt så stor hos tjejerna. På totalen speglar Lerums åk8-resultat GR-snippet, men könsskillnaden i Lerum är lite större.

Det är lite fler som saknar fritidsaktiviteter i det egna boendeområdet: 31 procent i åk8 och 38 procent i gy2. Även ur det lokala perspektivet är tjejerna i åk8 lite mer kritiska än killarna – en könsskillnad som inte finns i GR-snippet, men GR-snippet totalt är ungefär detsamma som Lerums. I gy2 saknas i princip könsskillnad.

Med det lokala perspektivet på fritidsutbudet är skillnaderna mellan kommunområdena större än beträffande utbudet generellt. Men det finns inga entydiga skillnader sett till båda åldersgrupper.

Knappt två av tre ungdomar i åk8 är medlemmar i en förening och detsamma gäller knappt varannan gy2-ungdom. Resultaten pekar på en något större andel föreningsmedlemmar bland killar än tjejer i åk8, medan det omvända gäller i gy2. Inte heller finns det något entydigt mönster utifrån kommunområde som gäller båda åldersgrupper. I Lerum som helhet är andelen föreningsmedlemmar i åk8 något större än GR-snippet (64 mot 61 procent).

På frågan hur nöjd eller missnöjd man är med fritiden svarar ungefär nio av tio ungdomar i båda åldersgrupper att de är ganska eller mycket nöjda. I åk8 gäller det killar i lite högre grad än tjejer (95 mot 87 procent), medan könsskillnad i princip saknas i gy2. Lerums åk8-resultat speglar GR-snippet. Inom Lerum finns antydning till mindre nöjda ungdomar i Floda/Tollered jämfört med kommungenomsnittet i båda åldersgrupper, men skillnaden är liten. I övrigt är de geografiska mönstren olika i de två åldersgrupperna.

Ännu lite fler svarar att de är ganska eller mycket nöjda när det gäller kompisar, 95 procent i båda åldersgrupper, med tendens till ännu lite nöjdare killar i åk8 (samma sak i GR-snippet).

För en del sätter ekonomin gränser för fritidsaktiviteterna: 9–10 procent av ungdomarna i både åk8 och gy2 beskriver upprepade erfarenheter av att inte kunna göra eller köpa något ”som många andra i din ålder gör eller köper för att din familj inte haft råd”. I båda åldersgrupper är andelen tjejer nästan dubbelt så stor som killarnas – en könsskillnad som bara antyds i GR-snippet för åk8, där andelen totalt är något större än i Lerum (11 mot 9 procent). Något fler oroar sig för sina föräldrars ekonomi: 11–12 procent i de båda åldersgrupperna. Här är könsskillnaden ännu större, med mer än dubbelt så många tjejer än killar som oroar sig (och andelen tjejer är lite större även i GR-snippet, som ligger strax under Lerums resultat på totalen). I båda dessa avseenden sticker gy2-ungdomarna som bor i Sjövik/Gråbo ut med större andelar med negativa erfarenheter av det här slaget jämfört med övriga kommunområden – men i åk8 är andelen i Sjövik/Gråbo jämförbar med kommungenomsnittet. Mer entydigt är andelen i både åk8 och gy2 mindre för ungdomar som bor i Stenkullen jämfört med kommungenomsnittet – både när det gäller erfarenheten av ekonomiska hinder för egen del och oro för föräldrarnas ekonomi.

Skolan

På frågan om vad de tycker om skolundervisningen svarar 73 procent av ungdomarna i åk8 att den är ganska eller mycket bra, och 90 procent av dem i gymnasiet år 2. Lite färre är nöjda med möjligheten att få hjälp eller stöd vid behov, 70 respektive 83 procent. I båda avseenden är resultatet för åk8 strax under GR-snittet. Orsaken är att Lerums tjejer är mindre nöjda, tydligast beträffande möjligheten till stöd, där det i Lerum skiljer mellan 63 procent av tjejerna mot 78 procent av killarna som tycker möjligheten till hjälp och stöd är åtminstone ganska bra. Inom Lerum är uppfattningen hos åk8-eleverna som bor i Stenkullen minst positiv.

57 procent av ungdomarna i åk8 uppger att de trivs med stämningen i skolan, 74 procent i gy2. I åk8 är dock uppfattningen betydligt mer positiv bland killar än tjejer: 73 mot 42 procent (medan motsvarande könsskillnad bara anas i gy2). Könsskillnaden i åk8 är också lite större än i GR-snittet, som totalt ligger strax över Lerums (61 mot 57 procent). Däremot saknas i princip skillnader utifrån var åk8-eleverna bor när det kommer till den här typen av skolsituation.

Könsskillnaden i uppfattningar och erfarenheter av skolan är ännu mer markant beträffande tryggheten, och här återkommer den även i gymnasiegruppen. I åk8 är andelen tjejer som uppger att de alltid är trygga i skolan (en obligatorisk miljö för dem) inte ens hälften av killarnas: 17 mot 45 procent. I gy2 gäller 42 mot 60 procent. Även här är könsskillnaden i åk8 större än GR-snittets – på totalen är andelen dock ungefär densamma (32 mot 33 procent). Inom Lerums kommun är andelen trygga i båda åldersgrupper minst bland ungdomarna som bor i Floda/Tollered.

Gymnasieeleverna ger generellt en lite mer positiv bild än åk8-eleverna av samtliga dessa fyra aspekter på situationen i skolan. Det är ett mönster som känns igen från andra GR-kommuners resultat tidigare år, och kan ses som naturligt sett till att de i högre grad valt sin utbildning och skola. Eftersom bortfallet är större i gymnasiet finns det samtidigt en risk att skillnaden kan vara överdriven i resultaten på grund av att elever som är närvarande och beredda att besvara en enkät kan förväntas vara mer nöjda och trivas bättre än de som inte är närvarande och inte besvarar enkäten.

Det finns ett utbredd intresse för att vara med och bestämma i olika skolfrågor. Allra tydligast gäller det schemat och skolmaten, som drygt 80 procent i gy2 uppger att de vill vara med och bestämma ”ganska mycket” eller ”väldigt mycket” om, och ungefär 75 procent i åk8. Men flera andra skolfrågor kommer strax därefter. Minst tycks intresset vara för skolans regler och skolmiljön, både inne och ute. Men även gällande detta gäller uppger minst 40 procent att de vill vara med och bestämma om.

Det är dock väsentligt färre som upplever att de får vara med och bestämma om samma saker. Denna typ av ”inflytandegap” är i båda åldersgrupper allra störst ifråga om maten. Det skiljer sig åt mellan åk8 och gy2 var gapet är minst. I åk8 gäller det skolmiljön ute, vilket i första hand handlar om ett begränsat intresse för frågan. I gy2 är inflytandegapet i stället minst beträffande arbetsformer, där intresset är utbredd men även upplevelsen av inflytande (relativt sett), här gäller det nästan 40 procent.

Den här typen av inflytandegap är inget nytt utan återfinns i alla årens LUPP-resultat och framträder på liknande sätt i GR-snittet. Med fokus på två av enkätfrågans delfrågor, hur man arbetar och skolmiljön inomhus, framkommer också

hur ”inflytandegapet” i båda dessa två frågor är större hos tjejerna än killarna, vilket bottnar i såväl ett större intresse som ett mindre upplevt inflytande hos tjejerna.

Samhälle och inflytande

Drygt var fjärde ungdom i åk8 och drygt var tredje i gy2 uppger att de vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen. Andelen är något större för tjejer än killar, vilket även gäller GR-snittet i åk8, men könsskillnaden är relativt liten. Det är inte heller särskilt stora skillnader utifrån var i kommunen ungdomarna bor.

En del ungdomar har på olika sätt gett uttryck för sina åsikter i samhällsfrågor eller politik under det senaste året, offentligt eller i dialog med vänner eller familj¹⁶. Det gäller lite mer än varannan i åk8 och drygt sju av tio i gy2 (56 respektive 72 procent). Ytterligare en del uppger att de kan *tänka sig* att göra det (5 procent i båda åldersgrupper). I gy2 tycks tjejerna vara något mer samhällsengagerade än killarna. Det finns inga större entydiga skillnader när det gäller var ungdomarna bor. Lerums kommungenomsnitt ligger strax över GR-snittet.

Inte ens var femte ungdom tror sig ha ganska eller mycket stora möjligheter att själv föra fram åsikter till beslutsfattare; 16 procent i åk8, 18 procent i gy2. Till skillnad från GR-snittet saknas könsskillnad i Lerums åk8. I gymnasiegruppen ans dock något mer optimistiska killar härvidlag. Skillnaderna är lite större när det kommer till kommunområde. I båda åldersgrupper har de som bor i ”Lerum norra” lite större tilltro till sina möjligheter att nå fram till beslutsfattare än övriga.

I sammanhanget kan noteras att drygt 40 procent av ungdomarna i båda åldersgrupper uttrycker ett ganska eller mycket stort förtroende för politiker. I åk8 handlar det dock om en påtagligt större andel killar än tjejer: 52 mot 33 procent. Motsvarande könsskillnad återfinns i GR-snittet, fast mindre. För jämfört med GR-snittet är politikerförtroendet bland Lerums åk8-tjejer mindre utbrett, och totalt sett ligger därför Lerums andel strax under GR-snittet (42 mot 46 procent). I gymnasiegruppen finns en mindre könsskillnad som går i omvänd riktning.

I jämförelse är det fler av ungdomarna som uttrycker ett ganska eller mycket stort förtroende för vuxna i allmänhet: 67 procent i åk8, 73 procent i gy2. Könsmönstret är dock detsamma som beträffande politiker: mer förtroendefulla killar i åk8, och något mer förtroendefulla tjejer i gy2.

Skillnaderna utifrån kommunområde är större när det kommer till förtroende för politiker än för vuxna generellt. Skillnaderna är dock inte entydiga sett till båda åldersgrupper.

LUPP-enkäten innehåller en fråga om ungdomarnas kunskaper om sina rättigheter enligt barnkonventionen samt om deras uppfattning om de flesta vuxnas kunskaper inom samma område. I såväl åk8 som gy2 uppger hälften av ungdomarna att de åtminstone delvis känner till sina rättigheter (en del av dem vet även vad rättigheterna kan innebära för dem i praktiken). I gy2 är andelen lite större bland

¹⁶ De sju delfrågorna lyder: Tagit kontakt med någon politiker, tjänsteperson eller beslutsfattare i kommunen; Skrivit ett förslag (medborgarförslag) till kommunens politiker; Deltagit i demonstration; Diskuterat samhällsfrågor/ politik på forum eller bloggar på internet; Gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på internet; Diskuterat samhällsfrågor/politik med vänner eller familj; Engagerat dig politiskt/i en samhällsfråga genom en förening* [följt av förklaring i not]. En liknande fråga har ingått i tidigare LUPP-enkät, med färre delfrågor, vilket gör att den inte är jämförbar i sin helhet.

tjejer än killar: 55 mot 45 procent, medan könsskillnad saknas i åk8. Bland Lerums ungdomar är tilltron till den egna kunskapen något mindre än GR-snittet: 50 mot 55 procent (även i GR-snittet saknas könsskillnad).

Lite fler ungdomar har tilltro till vuxnas kunskaper i ämnet än till den egna kunskapen. Detta är tydligast i åk8: 63 mot 50 procent, medan skillnaden i gy2 begränsas till 54 mot 50 procent. Den här skillnaden syns hos både tjejer och killar. Sett till kommunområdena avviker ungdomarna som bor i Stenkullen tydligast från övriga kommunområden med en mindre andel i båda dessa avseenden, men tydligast beträffande den egna kunskapen om barns rättigheter.

Trygghet

I åk8 uppger 35 procent av ungdomarna att de under det senaste halvåret blivit utsatta för brott – stöld, misshandel och/eller sexuellt våld/utnyttjande – eller hot om brott. I gy2 gäller det något färre, 28 procent. I gy2 är andelen killar som drabbats tydligt större än andelen tjejer (33 mot 22 procent), medan motsvarande könsskillnad bara anas i åk8 (37 mot 34 procent). Som helhet ligger Lerums andel strax över GR-snittet (32 procent), vilket i första hand handlar om en större andel tjejer i Lerum som drabbats jämfört med GR-snittet. Inom Lerum är det åk8-ungdomarna som bor i Sjövik/Gråbo som sticker ut med en större andel som utsatts än övriga, här gäller det varannan.

Det flest ungdomar har drabbats av – under det senaste halvåret – är hot och stöld. I åk8 uppger 18 procent att de har blivit hotade på sociala medier / online och 14 procent ”IRL” – och läggs dessa erfarenheter samman har 25 procent upplevt hot antingen online eller IRL (erfarenheterna överlappar i viss mån). I gy2 gäller det 14 procent online, 10 procent IRL och 18 procent som hotats sammantaget. När det kommer till stöld uppger 18 procent i åk8 och 15 procent i gy2 att de har blivit bestulna. På nästa nivå uppger 8 procent i åk8 och 2 procent i gy2 att de har utsatts för misshandel under det senaste halvåret. Därtill uppger 4 procent i åk8 och 2 procent i gy2 att de har utsatts för sexuellt våld/utnyttjande online, och 3 respektive 2 procent att de har blivit detta IRL – sammantaget pekar resultaten på att 5 respektive 3 procent har blivit utsatta för sexuellt våld/utnyttjande. Medan tjejerna i högre grad än killarna uppger att de har utsatts för sexuellt våld/utnyttjande är det en större andel killar som vittnar om att ha utsatts för misshandel och hot. När det gäller stöld är andelen i åk8 ungefär detsamma för tjejer och killar, medan det i gy2 är en större andel killar som drabbats.

Resultaten från enkäten pekar också på att 18 procent i åk8 och 12 procent i gy2 har sett någon annan bli utsatt för misshandel eller våld under det senaste halvåret. I båda åldersgrupperna gäller det en större andel killar än tjejer. Det är vidare 11 procent av ungdomarna i åk8 och 4 procent i gy2 som uppger att de under samma tidsrymd har varit med om att någon har spridit bilder på dem mot deras vilja (utan någon tydlig könsskillnad).

En analys av den upplevda tryggheten i nio olika vardagsmiljöer pekar på att mer än var tredje ungdom i åk8 sällan eller aldrig är trygg i minst någon av dessa vardagsmiljöer – och detsamma gäller mer än var fjärde ungdom i gy2. Könsskillnaden är stor, särskilt i åk8, där varannan tjej uttrycker otrygghet beträffande minst en av miljöerna – att jämföra med var femte kille (52 mot 20 procent). Motsvarande

könsskillnad i gy2 är 34 procent av tjejerna mot 20 procent av killarna. I det här fallet finns det inga större eller entydiga skillnader mellan Lerums kommunområden. I kommunen som helhet är andelen otrygga i åk8 något mindre än GR-snittet, vilket dock enbart gäller killarna (20 mot GR-snittets 27 procent).

De miljöer som flest ungdomar, i båda åldersgrupper sammantaget, uppfattar som otrygga är kollektivtrafiken ("på buss, tåg eller liknande") och stan/centrum. I åk8 kommer dock skolan på andra plats (strax före stan/centrum), medan det är mer ovanligt att ungdomarna i gy2 lyfter fram skolan som en otrygg miljö. Det är stora skillnader mellan tjejers och killars upplevelse av trygghet. I åk8 är detta särskilt tydligt beträffande kollektivtrafiken, som 34 procent av tjejerna uppfattar som en otrygg plats mot 6 procent av killarna (tjejernas andel är mer än fem gånger så stor). Men den är mycket påtaglig även beträffande stan/centrum: 25 mot 8 procent – och flera andra miljöer. Och detsamma gäller i gymnasiegruppen (exempelvis beträffande internet, som 14 procent av tjejerna uppfattar som en otrygg miljö mot 3 procent av killarna).

I åk8 uppger var tredje ungdom att hen blivit mobbad, trakasserad eller utfryst under det senaste halvåret. Detta är betydligt vanligare bland tjejer än killar: 41 mot 24 procent. I gy2 gäller det 18 procent totalt, med mindre könsskillnad (19 procent av tjejerna, 15 procent av killarna). Andelen ungdomar som varit utsatta under en längre period är väsentligt mindre: 7 procent i åk8, 4 procent i gy2. Beträffande den mer långvariga utsattheten är könsskillnaden större relativt sett, i båda åldersgrupper. Jämfört med GR-snittet för åk8 framstår Lerums tjejer som mer drabbade medan andelen av samtliga ungdomar är ungefär densamma. Inom Lerum tycks mobbning vara lite mindre vanligt bland de boende i "Lerum norra" jämfört med kommungenomsnittet, men tydligt bara i åk8.

Drygt 40 procent av ungdomarna i åk8 och drygt 30 procent i gy2 uppger att de under senaste halvåret har blivit orättvist behandlade ("på ett sätt så att du har mått dåligt") – ungefär en av tio har upplevt detta flera gånger, i båda åldersgrupper. Även denna erfarenhet är vanligare bland tjejer än killar. Och även detta är en lite vanligare erfarenhet bland Lerums tjejer i åk8 jämfört med GR-snittet (mindre tydligt beträffande killarna). Med fokus på upprepad orättvis behandling är andelen större än kommungenomsnittet i båda åldersgrupper i Stenkullen, och tvärtom mindre i Floda/Tollered.

Hälsa och livstillfredsställelse

Inte ens två av tre ungdomar beskriver sin hälsa som ganska eller mycket bra: 65 procent i åk8 och 63 procent i gy2. Skillnaden mellan åldersgrupperna syns i första hand när det gäller andelen som tycker hälsan är mycket bra: 31 procent i åk8 mot 23 procent i gy2. Ännu större är dock skillnaden mellan tjejer och killar, även detta allra tydligast, relativt sett, när det kommer till att må mycket bra. I gy2-gruppen är det bara 9 procent av tjejerna som svarar att de gör det medan det är fyra gånger så vanligt bland killarna, 36 procent. I åk8 gäller en nästan tre gånger så stor andel killar mot tjejer: 46 mot 16 procent.

Från det omvända perspektivet rapporterar 58 procent av ungdomarna i åk8 och 65 procent av ungdomarna i gy2 någon typ av hälsobesvär – huvudvärk, magont, stress, nedstämdhet/deppighet och/eller sömnproblem – som de har haft minst flera

gånger i veckan under det senaste halvåret. Även här är könsskillnaden ansevärd: bland tjejerna handlar det om 79 procent i åk8 och 83 procent i gy2, att jämföra med killarnas 37 respektive 48 procent.

Könsskillnaderna i ungdomarnas självrapporterade hälsa är större i Lerums åk8 än i GR-snittet. Det handlar både om att tjejerna i Lerum skattar sin hälsa som sämre och i större utsträckning rapporterar hälsobesvär – och att Lerums killar skattar sin hälsa som lite bättre och rapporterar besvär i mindre utsträckning. Däremot syns inga större skillnader mellan Lerums kommunområden som gäller konsekvent i båda åldersgrupper. Resultaten antyder möjligen lite bättre hälsa bland ungdomarna i ”Lerum norra” jämfört med kommungenomsnittet.

När det gäller typerna av hälsobesvär hos ungdomarna sammantaget är stress allra vanligast. Det gäller dock endast tjejerna, där 67 procent i åk8 och 72 procent i gy2 uppger att de besväras av stress flera gånger i veckan eller oftare – mot 22 procent av killarna i båda åldersgrupper. Hos tjejerna kommer därefter nedstämdhet på andra plats (drygt 50 procent i både åk8 och gy2) – även detta mindre vanligt hos killarna. Hos killarna är sömnproblem ungefär lika utbrett som stress, eller till och med mer: i gy2 har var tredje kille problem att somna. Men även insomningssvårigheter och dålig nattsömn är vanligare bland tjejer än killar, vilket också gäller huvudvärk och magont.

Det är också en större andel tjejer som uppger att de minst flera gånger i veckan känner sig aggressiva eller arga – ungefär hälften i åk8 och drygt var tredje i gy2 – att jämföra med drygt var femte kille i båda åldersgrupper. Detta är ett nytt ”besvärsområde” i LUPP som inte ingår i det mått på hälsobesvär som har redovisats i tidigare GR-rapporter och inte heller har tagits med i det sammanfattade måttet på hälsobesvär i denna rapport.

LUPP-enkäten 2023 innehåller även en fråga där respondenten ombeds att reflektera över vad de eventuella psykiska hälsobesvären i föregående fråga beror på.¹⁷ Frågan är inte knuten till något enskilt besvär utan allmänt formulerad. Svarsalternativen inkluderar 12 orsaker samt möjligheten att svara ”annat” och ”vet inte” (elever utan hälsobesvär kunde först ange det som svar och gå vidare till nästa fråga). Den utan konkurrens vanligaste orsaken till hälsobesvären enligt ungdomarna själva är skolarbete. Totalt anges det av ungefär två av tre ungdomar i båda åldersgrupper (69 procent i åk8, 65 procent i gy2). Andra orsaker anges av som mest 20 procent i åk8 och 23 procent i gy2. Även när det gäller förklaringar till hälsobesvär finns stora könsskillnader i det att tjejer anger de flesta orsakerna i större utsträckning än killar, vilket får anses rimligt utifrån de mer utbredda besvären hos tjejer. Det enda tydliga undantaget gäller ”datorspelande”, som killar i båda åldersgrupper anger i betydligt större utsträckning än tjejer, även om också killarnas andelar är relativt små (15 procent i åk8, 10 procent i gy2).

Det kan noteras att relativt många ungdomar besvarar frågan med ”Jag vet inte” (17 procent i åk8, 19 procent i gy2), betydligt oftare killar än tjejer. Ungefär lika många anger för övrigt ”Annat” som orsak (22 procent i åk8, 21 procent i gy2) – en viktig fråga att borra vidare i tillsammans med ungdomarna i återkopplingen av resultaten. De övergripande resultaten med skolarbetet i topp av ungdomarnas egna

¹⁷ Frågan har, i nästan samma utformning, ställts av enskilda kommuner i Göteborgsregionen i tidigare LUPP-enkäter.

förklaringar till hälsobesvär känns igen från de kommuner som tidigare haft med den här frågan som extrafråga i LUPP.

I åk8 uppger 71 procent av ungdomarna att de tränar flera gånger i veckan – lite färre i gy2: 66 procent. Killarna tränar i större utsträckning än tjejerna i båda åldersgrupper, tydligast i åk8. Den könsskillnaden syns även i GR-snittet för åk8, där andelen som tränar regelbundet dock är något större hos såväl killar som tjejer. Från det omvända perspektivet är det särskilt i gymnasiegruppen en ansevärd andel ungdomar som uppger att de tränar som mest några gånger i månaden var femte ungdom (26 procent av tjejerna, 15 procent av killarna). Då anger ändå frågan ”Räkna träning både i och utanför skolan.”. Sett till var ungdomarna bor tycks regelbundna träningsvanor i båda åldersgrupper vara något vanligare bland de som bor i Floda/Tolleröd jämfört med kommungenomsnittet, men i åk8 är skillnaden liten. I gy2 avviker i övrigt de boende i Sjövik/Gråbo med en relativt liten andel som tränar regelbundet, där det gäller ungefär hälften.

Det är få som röker regelbundet: 3 procent i åk8 och 4 procent i gy2 uppger att de gör det minst varje vecka. Framför allt i gymnasiegruppen blir andelen lite större när sällanrökarna läggs till – totalt 9 procent uppger att de röker minst någon gång i månaden, och inkluderas även dem som gör det mer sällan blir andelen totalt 22 procent, lite större andel tjejer än killar.

Det är något vanligare att röka e-cigaretter, men fortfarande sällsynt. 6 procent i åk8 och 5 procent i gy2 uppger att de gör detta varje vecka – totalt 10 respektive 13 procent att de gör det varje månad. På veckobasis finns det inget entydigt könsmonster men på månadsbasis är det något vanligare bland tjejer än killar.

Åk8-resultaten beträffande såväl traditionella cigaretter som e-cigaretter speglar ungefär GR-snittet. Det finns inga större skillnader utifrån ungdomarnas kommunområde som gäller båda åldersgrupper.

I gy2 är det lite vanligare att ungdomarna snusar än röker. 23 procent uppger att de gör detta minst varje vecka (flertalet av dem snusar dagligen), ungefär lika vanligt bland tjejer som killar. Läger man till dem som gör det lite mer sällan är andelen störst för tjejerna. I åk8 är det 4 procent som uppger att de snusar minst varje vecka, vilket ungefär motsvarar GR-snittet (5 procent), men andelen hos Lerums killar är lite mindre än GR-snittet (4 mot 7 procent). I båda åldersgrupper är andelen som snusar i ”Lerum norra” större än kommungenomsnittet.

I gymnasiet år 2 uppger 9 procent av ungdomarna att de varje vecka dricker alkohol i form av starköl, starkcider, alkoläsk, vin eller sprit – och totalt 38 procent att de dricker minst någon gång i månaden. I åk8 gäller det totalt 6 procent. Medan det i åk8 är en större andel tjejer än killar (9 mot 2 procent) är könsmonstret i gymnasiegruppen delvis en fråga om frekvens. Det är en större andel killar än tjejer som anger att de dricker alkohol varje vecka (14 mot 3 procent), men vidgas gränsen till drickande på månadsbasis är andelen större hos tjejerna, där det gäller nästan hälften mot strax under 30 procent av killarna. I båda åldersgrupper sticker ”Lerum norra” ut med en större andel som uppger att de konsumerar alkohol på månadsbasis jämfört med kommungenomsnittet. Andelen är tvärtom mindre än kommungenomsnittet bland ungdomarna i Stenkullen.

Det ska beaktas att den här typen av enkätresultat är känsliga för oseriösa svar, som kan förekomma i grupper/klasser med ganska stort genomslag på ett genomsnitt, särskilt i de mindre kommunområdesgrupperna. Det finns också anledning att

påminna om att bortfall på skolenkäter till följd av elevfrånvaro kan samvariera med alkohol- och droganvändning.

Det stora flertalet åk8-elever har aldrig använt narkotika men 6 procent uppger att de har gjort det, samma som GR-snittet. I gy2 är andelen 9 procent. Medan andelen i gymnasiegruppen är tre gånger så stor bland killarna som tjejerna, är könsmönstret det omvända i åk8. Det finns inga konsekventa skillnader mellan kommunområdena sett till båda åldersgrupper. Återigen ska påminnas om att den här typen av enkätresultat är känsliga för oseriösa svar och för bortfall beroende på elevfrånvaro.

I LUPP 2023 ingår, i samma huvudfråga som nikotin och alkohol, en delfråga som rör vanan att spela om pengar. I åk8 uppger 5 procent att de brukar göra det minst varje månad, med en större andel killar än tjejer (resultatet speglar ungefär GR-snittet). I gy2 är motsvarande andel 9 procent, men här handlar det om enbart killar där andelen är 17 procent. Sett till båda åldersgrupper sammantaget är den enda konsekventa skillnaden mellan kommunområden att ungdomarna som bor i "Lerum norra" i båda grupper bidrar till att sänka kommungenomsnittet.

Den stora majoriteten av ungdomarna uppger sig vara nöjda med sina liv: omkring 85 procent i båda åldersgrupperna. Främst i åk8 finns det dock en betydande könsskillnad med en större andel nöjda killar än tjejer: 95 mot 73 procent. Den könsskillnaden finns även i GR-snittet men är inte lika stor där, till följd av mindre nöjda tjejer i Lerum, vilket också gör att andelen totalt är lite mindre än GR-snittet (84 mot 89 procent). Det finns inga skillnader i boendegeografi som pekar i samma riktning i båda åldersgrupper.

Arbete

Av gy2-ungdomarna uppger 62 procent att de sommarjobbade senaste sommaren – en lite större andel killar än tjejer: 65 mot 58 procent. I åk8 är andelen väsentligt mindre, totalt 15 procent, även här med en lite större andel killar än tjejer. För både tjejerna och killarna i åk8 handlar det om en mindre andel än GR-snittet (totalt 22 procent). Inom Lerum är andelen i åk8 störst bland dem som bor i "Lerum norra" och området drar upp kommungenomsnittet något även i gy2 (tillsammans med Floda/Tollerød. Det kan för övrigt noteras att var femte ungdom i gy2 uppger att hen sökt sommarjobb senaste sommaren utan att få något, och detsamma gäller 13 procent i åk8.

Framtid

Av eleverna på höstterminen i åk8 uppger 71 procent att de tror att de kommer att läsa vidare efter grundskolan, utan könsskillnad. Andelen ligger strax under GR-snittet, vilket beror på att en mindre andel av Lerums tjejer tror att de ska läsa vidare jämfört med GR-snittet (med en könsskillnad i form av en lite större andel tjejer än killar). När det kommer till ungdomarna på gymnasiets år 2 svarar två av tre (67 procent) att de tror att de kommer att läsa vidare vid universitet/högskola, Komvux, folkhögskola eller motsvarande – och här gäller det tydligt en större andel tjejer än killar: 76 mot 61 procent. I båda åldersgrupper är intresset för att läsa vidare på nästa nivå minst bland ungdomarna som bor i Stenkullen.

Flertalet ungdomar i båda åldersgrupper ger uttryck för en ganska eller mycket positiv framtidssyn: 82 procent i åk8 och 86 procent i gy2. Lerums andel i åk8 är dock mindre än GR-snittet (88 procent), vilket gäller både tjejer och killar. Tjejernas andel i åk8 är också lite mindre än killarnas (78 mot 86 procent), en könsskillnad som bara anas i gy2. Utifrån kommunområde är andelen med positiv framtidssyn minst i Sjövik, tydligast i åk8.

Slutord

I sammanfattningar av enkätresultat försvinner lätt enskilda ungas uppfattningar och erfarenheter i ”medelvärdets skugga”, såväl de mer positiva som de mer negativa. Det är viktigt att resultaten från enkäten används som ett dialogunderlag och aldrig som en sanning som gäller alla ungdomar. Detta är särskilt viktigt när det finns ett bortfall på enkäten, vilket i Lerums fall särskilt gäller utpendlande gymnasieungdomar samt åk8-elever från en av kommunens större skolor och den skolans främsta upptagningsområde ”Lerum södra”.

I tolkningar av ett enkätresultat är det alltid klokt att ställa sig frågan: Skulle resultatet vara detsamma om alla hade besvarat frågan? Det finns också anledning att vara källkritisk, exempelvis när det gäller resultat om alkohol- och droganvändning där det kan förekomma oseriösa inslag bland svaren.

Det är viktigt att betona att resultaten från LUPP 2023 är *ett* underlag att utgå från när ungdomars livssituation ska beskrivas och analyseras. Andra kunskapskällor behövs för att ge en både rikare och mer tillförlitlig bild av verkligheten.

Inte minst bör ungdomar involveras i det lokala analysarbetet. Deras medverkan och tolkningar behövs för att hitta relevanta och konkreta svar på de viktiga frågor som enkätresultaten väcker. Här är det också viktigt att inte bara diskutera de problem som enkätresultaten pekar på utan även ta vara på positiva resultat och erfarenheter.

I ett långsiktigt utvecklingsarbete för och tillsammans med kommunens ungdomar är LUPP-enkäten ett etablerat redskap för att kartlägga och följa ungas livssituation. Värdet av en enkät växer med möjligheten till relevanta referenspunkter. LUPP-samarbetet inom Göteborgsregionen gör det möjligt att jämföra Lerums resultat med grannkommunernas. En annan spännande jämförelse är över tid. Hösten 2026 är planen att de kommuner i Göteborgsregionen som genomför LUPP-undersökningen gör det härnäst. Då blir det kanske möjligt att se hur situationen för Lerums ungdomar har förändrats framöver

Bilaga

Tabell 1. Svarsfrekvensen i olika grupper, årskurs 8

		Antal elever	Antal enkätsvar ¹	Svarsfrekvens i procent
	Samtliga	650	385	59
Skola²	Alléskolan	154	81	53
	Lekstorpskolan	51	30	59
	Lindénska skolan	5	3	60
	Ljungvikskolan	53	40	75
	Rydsbergskolan ^v	111	25	23 ³
	Röselidskolan	54	51	94
	Stenkulan	56	41	73
	Torpskolan	166	112	67
	Ej svar/okänd skola	-	2	-
Kön	Killar	346	187	54
	Tjejer	304	184	61
	Annan könstillhörighet	-	9	-
	Ej svar	-	5	-
Kommun-område³	Floda, Tollered (inkl. Uddared)	158	81	51
	Lerum norra: Lerum centrum, Aspenäs, Hallsås	137	93	68
	Lerum södra: Almekärr, Hulan, Bråta, Öxeryd	134	35	26 ⁴
	Sjövik, Gråbo (inkl. Stannum)	163	112	69
	Stenkullen (inkl. Ryggebol)	44	31	70
	Annat/okänt område i kommunen	-	14	-
	Annan kommun än Lerum ³	14	16	>100
	Ej svar/okänt område/kommun	-	3	-

Kommentarer:

¹ Tre inkomna enkätsvar har tagits bort ur datafilen erhållen från MUCF: ett mycket litet ifyllt enkätsvar och två enkätsvar som bedömdes vara oseriösa i in helhet.

² Montessoriskolan Floda Säteri genomförde inte enkäten, berör 28 elever.

³ Skolan har omfattats av genomförandet, men det är osäkert i vilken utsträckning som enkäten har genomförts i klassrummet. Det finns ingen särskild förklaring till det stora bortfallet. Skolans 17 elever i Anpassad skola har blivit erbjudna att genomföra "Anpassad LUPP". Denna elevgrupp ingår inte i rapportens redovisning av resultaten från ordinarie LUPP och har räknats bort från det redovisade antalet elever.

⁴ Den låga svarsfrekvensen för Lerum södra hänger samman med den låga svarsfrekvensen för Rydsbergsskolan, vars främsta upptagningsområde är Lerum södra.

Tabell 2. Svarefrekvensen i olika grupper, gymnasiets år 2

		Antal elever	Antal enkätsvar ¹	Svarefrekvens i procent
	Samtliga	604	263	44
Skola / född 2006	Lerums gymnasium	296	219	74
	Gymnasieskola i Göteborg	231	33	14
	Annan gymnasieskola	62	10	16
	Okänd gymnasieskola	-	1	-
	Går ej i gymnasiet (född 2006)	15	0	0
	Högskoleförberedande	382	208	54
	Yrkesprogram	140	54	39
	Introduktionsprogram	62	0	0
	Anpassad gymnasieskola ²	5	0	0
	Okänd inriktning/ej svar	-	1	-
Kön	Killar	310	138	45
	Tjejer	294	119	40
	Annan könstillhörighet	-	6	-
Kommun-område³	Floda, Tollered (inkl. Uddared)	109	57	52
	Lerum norra: Lerum centrum, Aspenås, Hallsås	134	69	51
	Lerum södra: Almekärr, Hulan, Bråta, Öxeryd	152	45	30
	Sjövik, Gråbo (inkl. Stannum)	120	59	49
	Stenkullen (inkl. Ryggebol)	58	23	40
	Annat område i kommunen	40	8	20
	Ej svar/okänt område/kommun	-	2	-

Kommentarer:

¹ Fyra inkomna enkätsvar har tagits bort ur datafilen erhållen från MUCF, bedömda som uppenbart oseriösa i sin helhet.

² Sex elever på Lerums gymnasium är exkluderade ur denna grupp eftersom de har genomfört "Anpassad LUPP" och inte ingår i svarsunderlaget för ordinarie LUPP.

³ Summan av antal elever i urvalet per kommunområden (613) motsvarar inte helt summan per skola, kön respektive programinriktning (604). Orsaken är datauttaget gjorts vid ett senare tillfälle. Detta innebär att svarefrekvensen per kommunområde generellt ger en liten underskattning.

Tabell 3. Skola, kön och kommunområde i enkätsvaren jämfört med elevurvalet, årskurs 8

		Urvalet	Enkätsvaren	Differens (procentenheter)
Skola / född 2006	Alléskolan	24	21	-3
	Lekstorpskolan	8	8	0
	Lindénska skolan	1	1	0
	Ljungvikskolan	8	10	2
	Rydsbergskolan	17	7	-10
	Röselidskolan	8	13	5
	Stenkulan	9	11	2
	Torpskolan	25	29	4
	Summa procent	100	100	100
	Antal personer	650	383 ¹	
Kön	Killar	53	50	-3
	Tjejer	47	50	3
	Summa procent	100	100	
	Antal personer	650	371 ²	
Kommun- område	Floda, Tollered (inkl. Uddared)	24	22	-2
	Lerum norra: Lerum centrum, Aspenäs, Hallsås	21	25	4
	Lerum södra: Almekärr, Hulan, Bråta, Öxeryd3	21	10	-11
	Sjövik, Gråbo (inkl. Stannum)	25	31	6
	Stenkullen (inkl. Ryggebol)	7	8	1
	Annan kommun än Lerum	2	4	2
	Summa procent	100	100	
Antal personer	650	368 ³		

Kommentarer: Se även kommentarer till tabell 1.

¹ Exkluderar 2 elever på okänd skola.

² Exkluderar 14 svarspersoner med annan eller okänd könstillhörighet.

³ Exkluderar 17 svarspersoner med annat/okänt kommunområde eller okänd kommun.

Tabell 4. Skola, programinriktning, kön och kommunområde i enkätsvaren jämfört med urvalet, gy2

		Urvalet	Enkätsvaren	Differens (procentenheter)
Skola / ej skola	Lerums gymnasium	49	83	34
	Gymnasieskola i Göteborg	38	13	-25
	Annan gymnasieskola	10	4	-6
	Går ej i gymnasiet (född 2006)	3	0	-3
	Summa procent	100	100	
	Antal personer	604	262 ¹	
Program- inriktning	Högskoleförberedande	65	79	14
	Yrkesprogram	24	21	-3
	Introduktionsprogram	10	0	-10
	Anpassad gymnasieskola ²	1	0	-1
	Summa procent	100	100	
Antal personer	604	262 ³		
Kön	Killar	51	54	3
	Tjejer	49	46	-3
	Summa procent	100	100	
Antal personer	604	257 ⁴		
Kommun- område⁵	Floda, Tollered (inkl. Uddared)	18	22	4
	Lerum norra: Lerum centrum, Aspenäs, Hallsås	22	26	4
	Lerum södra: Almekärr, Hulan, Bråta, Öxeryd	25	17	-8
	Sjövik, Gråbo (inkl. Stannum)	20	23	3
	Stenkullen (inkl. Ryggebol)	9	9	0
	Annat område i kommunen	6	3	-3
	Summa procent	100	100	
Antal personer ⁶	613 ⁵	261 ⁶		

Kommentarer:

¹ Exkluderar 1 svareperson som inte besvarat frågan om skola.

² Sex elever på Lerums gymnasium är exkluderade ur denna grupp eftersom de har genomfört "Anpassad LUPP" och inte ingår i svarsunderlaget för ordinarie LUPP.

³ Exkluderar 1 svareperson som inte besvarat frågan om övergripande programinriktning.

⁴ Exkluderar 6 svarepersoner med annan könstillhörighet.

⁵ Urvalsuppgifterna är inte helt jämförbara med svarsunderlaget och baseras på ett något större antal elever än som omfattats av genomförandet; se tabell 2, not 3.

⁶ Exkluderar 2 svarepersoner som inte besvarat frågan om kommunområde.

Resultatdiagram